

2. Полуянов В.П. Теория и практика реформирования предприятий в коммунальном хозяйстве. – Донецк: ИЭП НАН Украины, 2007. – 244 с.
3. Ряховская А.Н., Таги-Заде Ф.Г. Управление жилищным хозяйством в странах Запада // Жилищное и коммунальное хозяйство. – 2003. – №2. – С.18-20.
4. Тищенко О.М. Реформування житлово-комунального господарства: теорія, практика. Перспективи / Тищенко О.М., Кизим М.О., Юр'єва Т.П., Юр'єва С.Ю., Покуца І.В. – Харків: ІНЖЕК, 2008. – 368 с.
5. Василькевич К. Украина и уровень обеспечения прав собственности // Держава 2000. – 2010. – 26.03. – С. В5.
6. Череп В. Реформа середовища, в якому живемо [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.partyofregions.org.ua/faces/45ba093435068/view>.

Отримано 30.09.2010

УДК 332.146

Д.О.УСТИНОВ

ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана»

ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ЖКГ УКРАЇНИ

Розглянуто сучасний стан механізму державного управління житлово-комунальним господарством України, проаналізовано найбільш болючі проблеми даної галузі, визначено ключові шляхи удосконалення діяльності сектору. Розглянуто можливість розподілу функцій управління між різними рівнями державної влади. Дано оцінку процесу трансформації державної політики щодо ЖКГ через призму соціальної складової.

Рассмотрено современное состояние механизма государственного управления жилищно-коммунальным хозяйством Украины, проанализировано наиболее актуальные проблемы данной области, определены ключевые пути усовершенствования деятельности сектора. Рассмотрена возможность распределения функций управления между разными уровнями государственной власти. Дана оценка процессам трансформации государственной политики относительно ЖКХ через призму социального аспекта.

The given article is dedicated to the current state of the mechanism of the government is considered by housing and communal services of Ukraine, analyzed the most actual problems of the given area, key ways of improvement of activity of sector are defined. Possibility of distribution of functions of management of HCS between different levels of the government is considered. The processes of transformation of a state policy concerning housing and communal services are analyzed through a prism of social aspect.

Ключові слова: державне управління ЖКГ, інноваційна діяльність, інформатизація.

Сучасний стан житлово-комунального господарства України, наразі, переживає складний та багатогранний процес комплексного реформування, який є необхідним для модернізації даної галузі відповідно до сучасних економічних реалій. Одним із головних питань в цьому процесі, є проблема перетворення механізму державного управління процесами ЖКГ.

Питанням управління ЖКГ останнім часом присвячено багато публікацій, у тому числі з питань ціноутворення та обліку в галузі, витрат на виробництво житлово-комунальних послуг (ЖКП). Це, зокрема, роботи: Т.М.Качала, Т.М.Строкань, О.Ю.Амосова, С.Білої [1-4] та ін. Більшість дослідників підкреслюють, що та система управління ЖКГ, яка має місце в даний час, не відповідає сучасним економічним вимогам, і має бути суттєво покращена. Наприклад, О.Ю.Амосов зазначає, що система управління має базуватись на системі стандартів ціноутворення тарифів ЖКГ, та реформування системи тарифів у напрямку їх розподілу на постійні і змінні частини [3]. С.Біла розглядає концепцію управління ЖКГ через призму впровадження інноваційних проектів енергозаощадження [2]. Наукові здобутки цих та інших вчених мають важливе значення. Проте, розглядаючи проблему управління, вищезгадані автори не приділяють достатньої уваги розвитку механізмів управління на регіональних рівнях, а це, на нашу думку, є хибним підходом.

Завданням цієї роботи є, по-перше, аналіз сучасних проблем в системі управління ЖКГ та реалізації державної політики в даній галузі, по-друге, дослідження впливу різних чинників на процес керування галуззю. По-третє, дослідження принципів впливу механізмів управління на соціальну ситуацію в країні. І, нарешті, внесення пропозицій щодо покращення системи управління ЖКГ як на загальнонаціональному, так і на місцевих рівнях.

Виходячи із сучасної економічної ситуації, що склалась в Україні, владі необхідно забезпечити стійке функціонування житлового сектора, що дасть змогу задовольняти житлові потреби населення без істотної участі центральної влади та використання значних обсягів бюджетних коштів. Роль держави повинна бути обмежена регулюванням відносин у сфері здійснення прав на нерухомість у житловій сфері, встановленням будівельних норм і правил та основних принципів місторегулювання. Органи місцевого самоврядування повинні відповідати за утримання і використання муніципального житлового фонду, функціонування та розвиток регіональних об'єктів комунального господарства, створення умов для житлового будівництва [5].

Проблеми перехідного періоду вимагають участі державної влади як через вдосконалювання законодавчої та нормативно-правової бази в житловій сфері і стимулювання проведення на місцях ряду організаційних заходів, так і через безпосереднє використання засобів державного бюджету для вирішення ключових завдань.

Невідкладного рішення вимагає проблема кризового стану об'єктів і мереж і неефективного управління житлово-комунальним

господарством.

Кризовий стан житлово-комунального комплексу обумовлений його залежністю від дотацій і незадовільним фінансовим становищем, високої витратності, відсутністю економічних стимулів для зниження витрат на виробництво житлово-комунальних послуг, нерозвиненістю конкурентного середовища і, як наслідок, високим ступенем зношеності основних фондів, неефективною роботою підприємств, колосальними втратами енергії, води й інших ресурсів.

На державному рівні повинні здійснюватися такі заходи:

- формування нормативно-правової та методологічної бази проведення державної житлової політики і перетворень у житловій сфері;
- інформатизація процесу збору, аналізу, обробки та зберігання інформації щодо стану ЖКГ;
- забезпечення житлом за рахунок коштів державного бюджету окремих категорій громадян, визначених законодавством;
- організація та проведення інформаційної роботи серед населення;
- забезпечення моніторингу перетворень у житловій сфері з метою аналізу ситуації, узагальнення позитивного досвіду;
- координація діяльності державних замовників і виконавців заходів реформи.

На рівні органів місцевого самоврядування повинно здійснюватися:

- розвиток житлового законодавства, пов'язаний з реалізацією законодавства на відповідній території;
- проведення перетворень у житлово-комунальній сфері та намічених заходах з урахуванням місцевих особливостей і передового досвіду.

Серед програмних заходів щодо вдосконалювання законодавчої та нормативно-правової бази найбільш важливими є внесення змін у закони “Про питну воду та питне водопостачання” і “Про теплопостачання”, а також розробка нормативних документів, пов'язаних з удосконалюванням процедур тарифного регулювання підприємств комунального господарства – природних монополістів. Організаційні заходи повинні бути спрямовані на реформування економічних відносин у галузі з метою забезпечення ефективного використання наявних фінансових ресурсів, а також на залучення приватних інвестицій. Основна частина програмних заходів повинна бути реалізована на регіональному та муніципальному рівні при методичному і технічному сприянні на рівні державної влади.

Перехід до цільової адресної допомоги громадянам через механізм житлових субсидій та істотне зростання потреби в коштах на надання житлових субсидій при переході до бездотаційного функціонування об'єктів ЖКГ потребує вдосконалювання механізму обліку цих потреб у рамках реформування міжбюджетних відносин, створення інформаційної системи платежів і субсидій. Повинна бути визначена можливість прямої участі державного бюджету у фінансуванні реалізації програми житлових субсидій і визначено оптимальні механізми такої участі. У сфері керування житловим фондом повинне бути завершено розмежування функцій власника житлового фонду і функцій професійного управління та обслуговування. Фактично, монополія на послуги з управління житловим фондом, повинна бути зруйнована. Необхідно припинити практику, коли органи місцевого самоврядування в особі своїх структурних підрозділів виконують господарські функції по керуванню житловим фондом. Необхідно також внести ясність у балансову приналежність житлового фонду, що сьогодні, як правило, перебуває на балансі муніципальних організацій, у тому числі і його приватизованій частині. Основна частина житлового фонду буде передаватися на баланс товариств власників житла. Повинен бути реалізований комплекс заходів щодо підвищення привабливості створення товариств власників житла та інших об'єднань власників.

У короткий термін необхідно завершити перехід до реальних договірних відносин між всіма учасниками ринку послуг з управління житловим фондом і його обслуговуванням. Необхідно забезпечити рівний доступ підприємств всіх форм власності на ринок цих послуг на конкурсній основі. Конкурси по керуванню житловим фондом і його обслуговуванням повинні бути публічними й проводитися із заздалегідь відомою періодичністю.

У сфері організації надання комунальних послуг необхідно створити систему тарифного регулювання, що буде стимулювати підприємства до зниження витрат і підвищенню якості надаваних послуг, а також забезпечувати ним можливість залучення довгострокових приватних інвестицій. У всіх муніципальних утвореннях повинні бути створені органи по регулюванню тарифів муніципальних підприємств, що надають основні комунальні послуги. Повинне бути забезпечено підвищення професійного рівня регулюючих органів, розроблені та впроваджені формалізовані процедури їхньої діяльності. Обов'язково повинна бути продовжена робота з розвитку практики експертизи та аудиту тарифів комунальних підприємств, що повинно стати складовою частиною процедур тарифного регулювання.

Особливу роль повинна відігравати діяльність по модернізації ЖКГ, що доцільно виділити в окрему підпрограму, метою якої повинно стати підвищення стійкості та ефективності функціонування житлово-комунального комплексу, поліпшення якості ЖКП з одночасним зниженням нераціональних витрат (у тому числі за рахунок реалізації заходів щодо енергозбереження).

Невід'ємною частиною підпрограми буде система заходів щодо підвищення інвестиційної привабливості галузі на основі розвитку ринкових механізмів її функціонування, а також заходу щодо фінансової стабілізації галузі, включаючи рішення проблеми накопиченої заборгованості. Бюджетні засоби будуть використані не тільки як джерело капітальних вкладень, але і як інструмент, що дозволяє розробити та впровадити ринкові механізми фінансування галузі, що у майбутньому будуть здійснюватися в основному на основі часток прямих і позикових інвестицій.

Таким чином, для рішення основного завдання в області розвитку житлово-комунального господарства необхідно здійснити:

- демонополізацію управління та утримання житлового фонду, забезпечення рівних конкурентних умов для всіх суб'єктів господарювання при наданні житлових послуг;
- створення стійких бездотаційних механізмів фінансування утримання житлового фонду і комунальної інфраструктури при забезпеченні соціального захисту населення з низькими доходами виходячи із встановлених єдиних стандартів субсидування громадян;
- посилення можливостей населення впливати на обсяг та якість надаваних ЖКП;
- припинення перехресного субсидування тарифів на комунальні послуги для різних груп споживачів;
- впровадження ефективних методів регулювання діяльності підприємств комунального комплексу – локальних природних монополій;
- забезпечення прозорості, послідовності та прогнозованості процедур зміни тарифів;
- сприяння становленню системи професійної підготовки управляючих житловим фондом, розробці й впровадженню методологічної бази такого роду діяльності;
- впровадження енергозберігаючих технологій у ЖКГ;
- забезпечення інвестиційної привабливості галузі для приватних капітальних вкладень на основі вдосконалювання тарифного регулювання й ефективного використання платежів за надані

послуги, створення умов для впровадження енерго- і ресурсозберігаючих технологій;

- розробку нормативно-правової бази для залучення інвестицій, у тому числі у формі концесій, на розвиток об'єктів комунальної інфраструктури, а також залучення кредитних ресурсів, у тому числі зовнішніх позик за програмами міжнародних фінансових організацій;

- вирішення проблеми накопиченої дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств ЖКГ, створення механізмів, що не допускає її виникнення в майбутньому.

Державні органи влади в рамках реформування галузі ЖКГ, перш за все, повинні створити нормативно-правову базу та методичні матеріали, на базі яких буде проводитись реформа. Рішення конкретних проблем варто перенести на регіональний і місцевий рівень, при цьому зробивши відповідні зміни в системі міжбюджетних відносин. Актуальні проблеми, що вимагають особливого підходу, повинні бути виділені в окремі підпрограми і взяті під особливий контроль відповідними відомствами на всіх рівнях влади. Реалізація державної концепції реформування ЖКГ неодмінно повинна супроводжуватися ретельним моніторингом процесів перетворень і масштабною роз'яснювальною роботою.

ЖКГ – це одна з найважливіших галузей економіки країни. Вона має значний вплив на якість життя населення, соціальну ситуацію в країні, а також може слугувати критерієм ефективності дій влади. Вплив держави на функціонування ЖКГ, у свою чергу, реалізується через механізми управління. Таким чином, дослідження цієї сфери має надзвичайне значення. Ефективна система управління розвитком та модернізацією ЖКГ дає змогу створити стимули для модернізації підприємств, залучити в сферу ЖКГ значний обсяг інвестицій, зменшити соціальне напруження в суспільстві тощо.

Саме тому дослідження даної галузі є необхідним і перспективним, має широке поле для подальших досліджень. Перш за все слід дослідити механізм залучення іноземних інвестицій на розвиток інноваційних, енерго- та ресурсозберігаючих технологій.

1.Амосов О.Ю. Сучасні проблеми тарифної політики в житлово-комунальній сфері // Коммунальное хозяйство городов: Науч.-техн. сб. Вып.87. – К.: Техніка, 2009. – С.208-212.

2.Біла С. Роль держави у реформуванні житлово-комунального господарства України // Вісник Національної академії державного управління. – 2005. – №2. – С.150-158.

3.Строкань Т.М. Нові підходи у формуванні тарифної політики в житлово-комунальному господарстві // Коммунальное хозяйство городов: Науч.-техн. сб. Вып.37. – К.: Техніка, 2002. – С.38-42.

4. Лега Ю.Г., Качала Т.М., Чечетова Н.Ф. Вдосконалення управління житлово-комунальним комплексом України в сучасних умовах розвитку національної економіки – Черкаси: ЧДТУ, 2003. – 219 с.

5. Системы финансирования жилищного хозяйства для стран с переходной экономикой: принципы и примеры / Европейская экономическая комиссия. – Нью-Йорк; Женева: ООН, 2005. – 109 с.

Отримано 29.10.2010

УДК 338

Е.Ю.ШЕВЧЕНКО

КП КХ «Харьковкоммуночиствод»

В.М.ПРАСОЛ, доцент

Харьковская национальная академия городского хозяйства

НАПРАВЛЕНИЯ РЕФОРМИРОВАНИЯ КП КХ «ХАРЬКОВКОММУНОЧИСТВОД» В СООТВЕТСТВИИ С ОБЩЕГОСУДАРСТВЕННОЙ ПРОГРАММОЙ РЕФОРМИРОВАНИЯ ЖИЛИЩНО-КОММУНАЛЬНОГО ХОЗЯЙСТВА ДО 2014 ГОДА

Рассмотрены вопросы дальнейшего реформирования КП КХ «Харьковкоммуночиствод» в соответствии с Общегосударственной программой реформирования жилищно-коммунального хозяйства до 2014 года.

Розглянуто питання подальшого реформування КП КХ «Харківкоммуночиствод» відповідно до Загальнодержавної програми реформування житлово-комунального господарства до 2014 року.

The issues of further reforming of utilities enterprise of sewerage economy "Kharkiv-kommunochistvod" are considered in accordance with national programs reformation of housing and utilities economy till 2014.

Ключевые слова: жилищно-коммунальное хозяйство, реформирование, коммуникативная политика, реализация услуг и сбор платежей, управление персоналом.

Процесс реформирования жилищно-коммунального хозяйства продолжается более 15 лет, начавшись с принятия в 1995 г. Верховной Радой Украины Концепции развития жилищно-коммунального хозяйства и Концепции государственной жилищной политики. На сегодняшний день вопрос реформирования отрасли приобрел общегосударственное значение, а его основные направления отражены в Законе Украины "Об общегосударственной программе реформирования и развития жилищно-коммунального хозяйства на 2009-2014 годы" (рис.1). В соответствии с государственной программой ЖКХ в Украине, проводятся реформы ЖКХ на региональном уровне, а в регионах на уровне хозяйственных субъектов низшего звена системы хозяйственных отношений [1].

КП КХ «Харьковкоммуночиствод» – крупнейшее в Украине предприятие канализационного хозяйства, стратегический объект, от на-